

A Culture of Gedolim

Parshas Behaaloscha

והיית לנו לעינים

East Boca Kehilla

1. Parshas Behaaloscha 10:29-32

Moses said to Hobab son of Reuel the Midianite, Moses' father-in-law, "We are setting out for the place of which Hashem has said, 'I will give it to you.' Come with us and we will be generous with you; for Hashem has promised to be generous to Israel."

"I will not go," he replied to him, "but will return to my native land."

He said, "Please do not leave us, inasmuch as you know where we should camp in the wilderness and can be our guide.

So if you come with us, we will extend to you the same bounty that Hashem grants us."

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹבָב בֶּן־רְעוּאֵל הַמִּדְיָנִי חָתָן מֹשֶׁה נֹסְעִים וְאֶנְחֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אֲתָנוּ אֲתָנוּ לָכֶם לָכֶה אֲתָנוּ וְהִטַּבְנוּ לָךְ כִּי־ה' דִּבְרָ־טוֹב עַל־יִשְׂרָאֵל:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלֶךְ כִּי אִם־אֶל־אֶרֶצִי וְאֶל־מוֹלַדְתִּי אֵלֶךְ:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו־נָא תַעֲזֹב אֲתָנוּ כִּי וְעַל־כֵּן יִדְעַתְּ חַנְתָּנוּ בַּמַּדְבָּר וְהִיִּיתָ לָנוּ לְעֵינָיִם:

וְהָיָה כִּי־תֵלֶךְ עִמָּנוּ וְהָיָה וְהַטוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יֵיטִיב ה' עִמָּנוּ וְהִטַּבְנוּ לָךְ:

2. Rabbeinu Bachya (ibid)

והיית לנו לעינים, "you will act as our eyes," to show us the way. Seeing that the Israelites had been journeying exclusively at the direction of the cloud and the cloud showed them the way, what need was there to employ the services of Yitro? The reason Moses said the words quoted was to reinforce the minds and hearts of the people whose faith in the miraculous guidance of the cloud was somewhat limited, people who preferred to rely on a leader of flesh and blood.

Another meaning of the words: "you will be our eyes" was that they referred to Yitro testifying to the Gentiles what he had observed while traveling with the Jewish people. Yitro was to report all the miracles he had observed while traveling with the Jewish people. Upon hearing all this it was hoped that more Gentiles would be moved to convert to Judaism This is the approach of Onkelos who translates וגבורן דאתעבדין לנא חזיתא ויהי טבא "the great deeds which have been done for us you have seen and the good that you have seen we will confer upon you."

והיית לנו לעינים. להורות לנו הדרך,

וכיון שישראל היו נוסעים על פי הענן והוא המורה להם הדרך מה

צורך היה להם ביתרו?

אבל משה אמר כן כדי לחזק לב קטני

אמנה שהיו ביניהם אשר לבם היה

יותר מתנחם ומתחזק במנהיג בשר

ודם.

או יאמר והיית לנו לעינים, לעדות

בפני האומות ממה שראית בעיניך

האותות והמופתים הגדולים ויראו

ויקחו מוסר ויכנסו תחת כנפי

השכינה, וזה דעת אונקלוס ע"ה

שתרגם וגבורן דאתעבדיא לנא

חזיתא בעינך.

3. Chizkuni (ibid)

ולעינינו עמנו. דבר אחר, גרים אחרים יסתכלו כך ויתנו לב להתגייר: (לב) אשר ייטיב ה' עמנו. להוסיף על שבעה

A Culture of Gedolim

Parshas Behaaloscha

והיית לנו לעינים

East Boca Kehilla

4. Daas Zekeinim (ibid)

דעת זקנים

(א) כי על כן ידעת חנותנו במדבר. פירוש, על כן אני מחלה פניך שתלך עמנו, לפי שידעת חנותנו והניסים והגבורות שעשה עמנו הקדוש ברוך הוא, והיית לנו לעינים, שהרואים אותך עמנו יאמרו, לא עזב את ארצו ואת נחלתו אם לא מפני שראה וידע גדולות של הקדוש ברוך הוא והטובות שעשה לעמו:

רשב"ם

(א) כי על כן. אשר ידעת ונתת על לב זרכיטו צמנותינו צמדבר, וגם היית לנו לעינים לתת לנו ענה טובה כדכתיב צושמע יתרו (שמות י"ט), דוגמת עינים קיימי לעגל (איוב ט"ו):

5. Chiddushei Halev on Parshas Vayeira

וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו' [בראשית י"ח, א]

וה"ל הדעת זקנים מבעלי התוספות: "כשצוה הקב"ה למול כל אנשי ביתו, הלך אצל ענר ואשכול לשאול מה יעשה על אנשי ביתו שאינן רוצין להמול, ולא ידעו מה להשיב לו. הלך אצל ממרא ונתן לו עצוה שימול עצמו וישמעאל בנו תחלה. וכשיראו כן, אז יקבלו להמול. וכן עשה, 'בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו' והדר כתיב, 'וכל אנשי ביתו נמולו אתו'."

מדבריהם שמענו שהדרך הטובה ביותר להשפיע על אנשי ביתו להמול היא שהוא עצמו ימול ומזה יראו כולם וכן יעשו. וקשה, שלכאורה יש דרך טובה יותר. היינו, שאברהם יהי' האחרון להמול כדי שיהי' כוחו חזק לדבר ולהשפיע עליהם. כמו שעשה ער עכשיו כשגייסם, שבא בדבורו אליהם עד ששכנעם לבוא ולחסות תחת כנפי השכינה?

אלא מוכרחים אנו לומר שהרוגמה האישית של אברהם, בהיותו הראשון להמול, השפיעה יותר מכל דברי המוסר ויראת ה' שיכל אברהם להשמיע. ועצם ההסתכלות באדם השלם העוסק במצוה, זה בלבד משפיעה יותר מכל דברי נועם ושבח בדבר גדולותה ורוממותה של המצוה.

6. Parshas Re'ah 14:23

וְאָכַלְתָּ לֶפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם מֵעֵשָׂר דְּגַגְלֵי תִירְשָׁה וַיִּצְהָרְךָ וַיְבַכְרְתָּ בְּקָרְךָ וּצְאֲנָךְ לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת־ה' אֱלֹקֶיךָ כְּלֵי־הַיָּמִים:

רשב"ם

(כג) לַמַּעַן תִּלְמַד לִירְאָה. כשחללה מקום שכינה וכהניס צעודתם ולויס צדוקנס וישראל צמעמדם:

ספורנו

(כג) לַמַּעַן תִּלְמַד לִירְאָה. כי נמקום הנצמר למקדש יהיה ציט דין הגדול להכין ולהורות:

חזקוני

(כג) לַמַּעַן תִּלְמַד לִירְאָה. תהא רגיל, כמו עגלה מלמדה (הושע י"א), פרה למד מדבר (ירמיה ב' כד). שכשתעלה לרגל לאכול מעשר שני שלך, ותראה כהנים בעבודתם ולויים בשירים וישראל במעמדם וסנהדרין יושבין ודינין דינין ישרים, ומורים הוראות שמשם הוראה יוצאה לכל ישראל, תלמד ליראה את ה' אלהיך (ראה ב"ב כ"א. ותוס' ד"ה ולמדתם): (כה) וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בִּידֶךָ. הדל"ת בשב"א:

A Culture of Gedolim

Parshas Behaaloscha

והיית לנו לעינים

East Boca Kehilla

7. II Shmuel 21:10-14

10. Then Rizpah daughter of Aiah took sackcloth and spread it on a rock for herself, and she stayed there from the beginning of the harvest until rain from the sky fell on the bodies; she did not let the birds of the sky settle on them by day or the wild beasts [approach] by night.

11. David was told what Saul's concubine Rizpah daughter of Aiah had done.

12. And David went and took the bones of Saul and of his son Jonathan from the citizens of Jabesh-gilead, who had made off with them from the public square of Beth-shan, where the Philistines had hung them up on the day the Philistines killed Saul at Gilboa.

13. He brought up the bones of Saul and of his son Jonathan from there; and he gathered the bones of those who had been impaled.

14. And they buried the bones of Saul and of his son Jonathan in Zela, in the territory of Benjamin, in the tomb of his father Kish. And when all that the king had commanded was done, God responded to the plea of the land thereafter.

י. ותקח רצפה בת־איה את־השק ותטהו לה אל־הצור מתחלת קציר עד נתד־מים עליהם מן־השמים ולא־נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם ואת־חית השדה לילה:

יא. ויגד לדוד את אשר־עשתה רצפה בת־איה פלגש שאול:

יב. ויילך דוד ויקח את־עצמות שאול ואת־עצמות יהונתן בנו מאת בעלי יביש גלעד אשר גנבו אתם מרחב בית־שן אשר (תלום) [תלאום] (שם הפלשתים) [שמה פלשתים] ביום הפות פלשתים את־שאול בגלבוע:

יג. ויעל משם את־עצמות שאול ואת־עצמות יהונתן בנו ויאספו את־עצמות המוקעים:

יד. ויקברו את־עצמות־שאול ויהונתן־בנו בארץ בנימין בצלע בקבר קיש אביו ויעשו כל אשר־צוה המלך ויעתר אלהים לארץ אחר־כן:

8. Bamidbar Rabbah 8:4

(שמואל ב כא, י): ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה אל הצור, מהו אל הצור, אמר רבי הושעיא שהיתה אומרת (דברים לב, ד): הצור תמים פעלו.... מהו (שמואל ב כא, י): ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם, בוא וראה הקסד שעשתה רצפה בת איה עמהם, שהיתה שומרתם ביום מעוף השמים ובלילה מחיית השדה שבעה חדשים, ואף על פי שאמר הקדוש ברוך הוא לדוד על שאול שלא נספד פהלכה והוא נקבר בחוצה לארץ, היה דוד מתעצל בהספדו, שאמר שאול כבר עברו עליו תריסר ירחי שתא ולא ארחיה לאספדיה, כיון שהגידו לו מעשים של רצפה בת איה, נשא קל וחמר בעצמו, ואמר: מה זו שהיא אשה כך עשתה לגמילות חסדים, אני שאני מלך על אחת כמה וכמה, מיד הלך לגמל חסד עמהם, הדא הוא דכתיב (שמואל ב כא, יא): ויגד לדוד את אשר עשתה וגו', (שמואל ב כא, יב יג): ויילך דוד ויקח את עצמות שאול וגו' ויעל משם את עצמות שאול וגו'.

A Culture of Gedolim

Parshas Behaaloscha

והיית לנו לעינים

East Boca Kehilla

9. Parshas Ki Sisa 34:29-35

29. So Moses came down from Mount Sinai. And as Moses came down from the mountain bearing the two tablets of the Pact, Moses was not aware that the skin of his face was radiant, since he had spoken with Him.

30. Aaron and all the Israelites saw that the skin of Moses' face was radiant; and they shrank from coming near him.

31. But Moses called to them, and Aaron and all the chieftains in the assembly returned to him, and Moses spoke to them.

32. Afterward all the Israelites came near, and he instructed them concerning all that Hashem had imparted to him on Mount Sinai.

33. And when Moses had finished speaking with them, he put a veil over his face.

34. Whenever Moses went in before Hashem to speak with Him, he would leave the veil off until he came out; and when he came out and told the Israelites what he had been commanded,

35. The Israelites would see how radiant the skin of Moses' face was. Moses would then put the veil back over his face until he went in to speak with Him.

ויהי בְּרֵדַת מֹשֶׁה מִהָר סיני וְשָׁנִי לָחַת הָעֵדוּת
בְּיַד־מֹשֶׁה בְּרֵדָתוֹ מִן־הָהָר וּמֹשֶׁה לֹא־יָדַע כִּי
קָרַן עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ:

וַיֵּרָא אֶהָרֶן וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה וְהִנֵּה
קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתֹּת אֱלֹהֵיוֹ:

וַיִּקְרָא אֱלֹהֵם מֹשֶׁה וַיֵּשְׁבוּ אֵלָיו אֶהָרֶן וְכָל־
הַנְּשָׂאִים בַּעֲדָה וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם:

וְאֶחָר־יָבֹן נִגְשׂוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְוֶם אֵת
כָּל־אִשָּׁר דָּבַר ה' אִתּוֹ בְּהַר סִינַי:

וַיִּכַּל מֹשֶׁה מִדַּבֵּר אֲתֶם וַיִּתֵּן עַל־פָּנָיו מַסְוָה:

וּבָבֹא מֹשֶׁה לִפְנֵי ה' לְדַבֵּר אִתּוֹ יָסִיר אֶת־
הַמַּסְוָה עַד־יֵצְאוֹ וַיִּצָּא וְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֵת אֲשֶׁר יִצְוָה:

וַיֵּרָאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־פָּנָיו מֹשֶׁה כִּי קָרַן עוֹר
פָּנָיו מֹשֶׁה וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה אֶת־הַמַּסְוָה עַל־פָּנָיו
עַד־בָּאוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ:

10. Rav Moshe Feinstein – Darash Moshe

ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה
[לד לג]. מה שלא נתן המסוה בעת
שלמד תורה לישראל, הוא רמו שהרב צריך
להתבונן על כל מראה התלמידים, ולידע מה
שאתם בכל מעשיהם, ואינו יכול להסתיר פניו
מהם, וכן צריך אדם להשגיח על עצמו וב"ב
בכל הענינים.

11. Rav Moshe Shternbach - Taam V'Daas (ibid)

ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה (ל"ד, ל"ג)
והוא מפני שכשמלמד ומסור התורה לישראל אינו רשאי להסתיר
ולכסות עצמו, שצריך התלמיד להכיר וללמוד גדולת רבו כדי לזכות לקבל
תורת רבו, ורק בשעה שכלה לדבר אתם ונתבודד לעצמו נתן המסוה על
פניו, שבאמת אין לישראל אפשרות להכיר ולהשיג גדולתו של משה
ודרגת קדושתו, ונראה מכאן שראוי לאדם להסתכל בפני רבו כשמלמדו,
ותועלת רבה היא לקבלת התלמיד.

A Culture of Gedolim

Parshas Behaaloscha

והיית לנו לעינים

East Boca Kehilla

12. Eruvin 13b

Rabbi Yehuda HaNasi said: The fact that I am more incisive than my colleagues is due to the fact that I saw Rabbi Meir from behind, i.e., I sat behind him when I was his student. Had I seen him from the front, I would be even more incisive, as it is written: "And your eyes shall see your teacher" (Isaiah 30:20).

הָאָמַר רַבִּי: הָאֵי דְמַחְדָּדְנָא מִתְבְּרָאֵי דְחִזִּיתִיה לְרַבִּי מֵאִיר מֵאַחֲרֵיהּ, וְאֵילוּ חִזִּיתִיה מִקַּמֵּיהּ הָוּה מְחַדְדְנָא טְפִי — דְכָתִיב: "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ".

13. Maharsha (ibid)

הוה מחדדנא טפי כו'. דבהסברת פנים הוה מחדדי טפי דיש להבין בקריצת עינים וברמיזת שפתים והיינו רואות את מוריך שמראה לו פנים טפי וק"ל:

14. Ben Yehoyada (ibid)

ולכך אמר רבי אלמלא חזתיה מקמיה הואי מחדדנא טפי כי גדול האור הנמשך מצד הפנים עשר ידות על הנמשך מצד האחור ולכך הזהיר הכתוב (ישעיהו ל, כ) וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ.

15. Chazon Ish – Emunah Bitachon 4:16

מן המפסידים היותר עיקריים היות מלמד לרבים בלתי שלם במדותיו, המחנך הבלתי שלם הפסדותיו כפולים, כצד אחד אינו יודע תורת המוסר ואינו יודע על מה להקפיד, ומשגרים בהנהגות מגואלות ע"פ תורת המדות מבלי משים, ואף אם לקחו טוב ונכון, אחרי שאין תוכו כבדו, אין דבריו נכנסין אל לב החנך, ולא עוד אלא שלומד ממעשיו יותר משיעוריו, והתיחסות הרב לתלמידיו דורשת תכונות תרומיות ומצוי המדות, וכאשר מיסר את תלמידו בביטוי גם וזעקת רגז על העול אשר עשה, מתערב כאן רע וטוב, אם יש כאן תועלת תוכחה והחנך מתעורר על הטאו וגומר בלבו שלא לשנות חמא זה, יש כאן ענין רע שהחנך מתרגל בגסות ובקפדנות המקבל מרבו שרואהו משמש במגנות אלו בשעת תוכחתו, וגדול שימושה יותר מלימודה, והתלמיד מחקה תמיד את רבותיו, ועל הרוב גם התוכחה לקויה כשמתלוח עמה ממדות הלא טובות, וכאשר יתמיד החנך לעמוד לפני מחנך בלתי שלם יתמיד לנחול מדות הרעות מן המחנך, ובהיות המחנך מחזיק עצמו לאיש השלם, כליל מדות הטובות, וכל גנותות שעושה הן נעשות בגאווה וכו', גם הניכו מתרגל בתעותעיו לעשות תועבות על טהרת תרומה, והמחנך הוה יפרה וירכה תולדותיו כדמותו וכצלמו, ובהיות המחנך ריק מחכמת התורה בעמל החלכה ונכשל על די זה בצללי התנגדות לבעל הלכה נוחל ומנחיל גם לחניכיו פרי עונו.